Ч. 192 (13.737). Львів, понеділок 23. липня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічне 15·00 „ Піврічне 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Дальші транспорти до Берези Картуської.

Пишуть нам: До концентраційного табору в Березі Картуській із **бучацького повіту** вивезли: Норберта Рибака, адв. соліцитатора з Монастириськ і Миколу Косарчина, абс. гімн. з Нагірянки, пов. Бучач.

Тудиж вивезли з **Кремянця на Волині:** склепаря Р. Бжеського і книгаря Гоцького, родом з Галичини.

З Бережан: Богдана Старуха, гімн. абсольвента, Романа Ганачевського з Раю, Пашківського Богдана, студ. політехніки і Сагайдачного Петра.

З Перемишлян: Степана Барана, урядовця філії „Просвіти".

З Глинян: Антона Романюка, студ. університету.

З Тернополя вивезли трьох українців: старшого громадянина приватного урядовця Осипа Павлишина та двох молодих міщанських хлопців Керничного і Кінаша. **З тернопільського повіту** вивезли укінченого студента фільософії Кручового з Березовиці Великої і цьогорічного абітурієнта малої семинарії зі Львова Василя Охримовича, замешкалого в Дичкові. Зі **Струсова, пов. Теребовля,** вивезли студента університету, Іванчука, а з **Черниховець, пов. Збараж** адвокатського аплікaнта м-гра Тороповича.

Є мильною подана в часописах вістка про вивезення лікаря з Нового Села д-ра Івана Яворського, який 12. липня ц. р. вийшов на волю з тернопільської вязниці, арештований перед кількома тижнями у звязку з відомими подіями візитації єпископа Бучка в Новоселеччині у травні ц. р.

Комісаріят внутрішніх справ для Радянської України.

Центральний Комітет Комуністичної Партії СССР згідно зі своїми недавніми постановами — як повідомляють „Ізвестія" з 14. ц. м.— рішив створити Народній Комісаріят Внутрішніх Справ України. На становище комісаря призначили Ф. Балицького.

Памятник Б. Хмельницького в Києві під загрозою.

Париські „Последнія Новості" видрукували листа, який прийшов із Києва з датою 1. липня. В цьому листі повідомляється, що Київ із переходом на становище столиці України значно міняе свій вовнішній вигляд. Вулиці чистять, фасади домів на головних вулицях фарбують у ріжні кольори. Головний орган совітської влади міститиметься в царській палаті на березі Дніпра. Михайлівський золотоверхий монастир буде перероблений на палату рад. Величезний 3-поверховий корпус колишніх державних установ на Софійській площі буде знесений і площа поширена. **Знесений з цієї площі буде й памятник Б. Хмельницького.** Його мають большевики перенести на інше місце або зовсім зліквідувати. Дня 1. травня цей памятник був закритий брудним полотном, над яким повівав червоний прапор.

Сербська політична партія в Румунії.

В Румунії живе округло 100 тисяч сербів. Найбільше сербів є в Банаті. Дотепер серби не мали в Румунії ніякої політичної організації і не виступали ще ніколи в політиці при ніяких виборах.

Аж мин. тижня заснувалась окрема політична сербська партія. До Тимішори вислало 36 громад 500 делегатів. Вони то й ухвалили заснування сербської партії.

Між Румунією і Югославією є династичні й союзні приязні звязки. Недавно довершено між цими сусідами наладнання церковних і культурних справ румунських православних у сербськім банаті та сербських православних у румунськім Банаті. До цього мають тепер серби в Румунії ще й окрему політичну партію.

Наради французького кабінету.

Радикали домагаються уступлення Тардіє.

Прилюдна опінія слідкує за ускладненнями, які викликали закиди Тардіє під адресою Шотана. До Парижа вернувся голова радикальної партії Еріо і мав нараду з міністром внутрішніх справ Саро. Вчора пополудне відбулося засідання ради міністрів під проводом мін. Шерона, бо премієр Думерг є на відпустці. Радикальні міністри домагалися, щоб мін. Тардіє зголосив димісію тому, що нарушив політичне перемиря. Тардіє мав заявити, що не накидався на партію, але особисто на Шотана і тому не уступить з уряду. Поладнання спору передадуть премієрові Думергові, який найблизчого тижня повернеться з відпочинку до Парижа. Рада міністрів по довгій дискусії рішила скликати ще одно засідання в цій справі. Речинця засідання ще не значено.

У помешканні ком. Боні відбулася ревізія, опісля переслухували його кілька годин.

Економічна і фінансова аґенція оголосила таку заяву премієра Думерга: „Я переконаний, що політику уряду зустрічатимуть з таким довірям, як досі. Цього довіря не слід тепер підтримувати. Фінансове положення, вже опановане і ніяких передбачених несподіванок не буде".

НАПРУЖЕННЯ МІЖ ЛИТВОЮ І НІМЕЧЧИНОЮ.

РИГА, 21. 7. ПАТ. Нині почався в Асарі над важнив 8 мандатів визначних членів розвязаної націонал-соціялістичної партії, які були членами соймику. Уневажнено теж мандат президента соймику Дреслера. Взаємини між Німеччиною і Литвою загострюються. Пресове бюро німецького уряду гостро виступає проти усування німецьких урядовців у Мемелі. Одночасно німецька преса гостро нападає на британського мін. Ідена за його відповідь у палаті громад про німецько-литовський конфлікт у Мемелі.

Розстріляли провідника католицької молоді.

БЕРЛІН, 21. 7. ПАТ. Закордонна преса пише, що в Німеччині розстріляли теж провідника католицької молоді Альфреда Пробста. Його арештували 1. липня ц. р. Пресовий відділ тайної поліції видав комунікат, що Пробст утікав і тому його застрілили. „Оссерваторе Романо" виступив з гострою критикою проти німецького уряду за вбивство цього католицького діяча. Труну Пробста спалили в крематорії і попіл з урною передали дружині покійного.

ГОСТРА КРИТИКА СХІДНЬОГО ЛЬОКАРНА.

БЕРЛІН, 21. 7. ПАТ. „Фелькішер Беобахтер" обговорює дуже широко актуальну міжнародню політику. Щоденник закидає Франції, що вона змагає до гегемонії в Европі і тому заключила союз з СССР. Проєкт договору взаїмної допомоги називає зле замаскованим воєнним большевицько-французьким союзом

По обох узбіччях Карпат.

Від джерел Серету та його допливів Сучави і Молдави у Буковинській Верховині — аж ген далеко на захід по Попрад, що одинокий з галицьких рік пробиває карпатський хребет з півночі на південь, оба узбіччя Карпат замешкують південні парости українського народу зі своєрідними, їм тільки питомими ціхами. Над джерелами Серету і його доплимів на Буковині, над Черемошами та горішнім Прутом в Галичині і над горішньою Тисою на Закарпатті мешкають гуцули. дальше на захід по горішній Сян і Ославу бойки, на захід від них лемки. Одні і другі мають до деякої міри своїх відповідників по півд. стороні Карпат. Гуцули і бойки з півночі є криті українським запіллям, лемки мають проти себе з півночі довгий поль. етнічний фронт, а фронт з полудня займають по черзі румуни, мадяри і словаки, що його часто надщерблювали і надщерблюють і досі.

Ці частини українських земель є найцікавіші з усіх. Не тільки з географічного і геольогічного боку, що криють у себе красу, і природні скарби, незнані іншим українським землям. Цікаві вони для антропольога, фільольога, етнографа, соціольога і політика і цей інтерес виявили у деяких напрямках не тільки наші, але і чужі — московські, німецькі, польські, а в останніх часах і мадярські та чеські дослідники. Праці наших дослідників — назвати хочби найзамітніших — Хв. Вовка, Івана Верхратського, Ів. Зілинського, Ів. Панкевича, Вол. Гнатюка, Вол. Шухевича — дотикали питань з ділянки антропольогії, фільольогії та етнографії. Соціольогічно-політичної справи торкнувся ще перед півстоліттям Мих. Драгоманів, а після нього лиш в рідки-годи порушувано цю справу у публіцистичній формі, головно в галицько-українських видавництвах. На жаль, у цих справах послідовної праці у нас ще і нині нема.

До розпаду Австро-Угорщини ця карпатська полоса українських земель була у двох державах: півн. узбіччя належали до Австрії (Буковина й Галичина), півд. в цілости до Угорщини. Нині тут три держави: Румунія (Буковинська Верховина і Мармарощина по східньому березі Тиси), Чехословаччина (Прикарпатська Русь і частини на захід від Ужа при Словаччині) і Польща.

Спільною ціхою цілої нашої карпатської полоси, що кидається кожному обсерваторові в очі, особливо на Гуцульщині і на Закарпатті, є **величезний відсоток осілих там жидів,** якого не стрічаємо на інших українських землях. Це явище заобсервовано довго перед світовою вій-

мою і коли по селах на галицьких долах з поступом національного освідомлення, культури і господарської організації жиди зі сіл помітно відпливали і відпливають з очевидною користю для села — то карпатські села виказують ще дальший значний приріст жидівського населення. Прийшла там деморалізація, якої деінде у нас нема, особливо на Гуцульщині. Ця чудова частина нашої землі убожіла на очах і попала у таку велику залежність від жидів, якої нема поза Карпатами. Жидівський визиск і лихва у ріжних формах добивали нещасний народ. Земля переходила в руки жидів, а дотеперішній автохтон ставав їх наймитом.

Це найбільше помітно на Закарпатті, куди свого часу хмарою насунули російські і галицькі жиди. Паном життя і смерти наших селян став тамошній жид за свої прислуги мадярському урядові. Село буквально вигибало, шукаючи рятунку в еміграції до Америки. Це звернуло увагу навіть декого з чесніших мадярських урядовців. Перед тридцятьма кількома роками радник міністерства хліборобства в Будапешті Едвард Еґан публично звернув увагу на причини загибелі наших селян на Закарпатті, вказуючи виразно на жидів і роблячи конкретні заходи для рятунку нашого населення. Цікаво, що він згинув загадочною смертю. По війні змінилося там дещо на краще, але становище жидів є там і нині сильне та треба ще багато-багато праці, щоби зломити там в цілости і безвідклично жидівську економічну супремацію. Дані до цього є і це з часом певно наступить.

Спільною для всіх тих земель є теж **темнота і нужда**, які перевищувало і перевищує хіба одно Полісся. а і тут іде до ліпшого, зокрема на Закарпатті, що позбувшися мадярського коршмаря, власною народньою школою і освітньою організацією іде помітно до культурного поступу. За те пішло значно до гіршого у буковинських Карпатах і у Мармарощині під румунами. Там не поступ, а занепад і відсутність — особливо у Мармарощині — української культурної і господарської організації. Є рівнож поступ у національному, культурному і господарському відродженні на галицькій Бойківщині. Відроджується і Лемківщина, не зважаючи на відомі умовини національного життя.

Коротко кажучи, у наших Карпатах по словам Шевченка „тяжко жить, а хочеться жить“ і наше національне життя з трудом промощує собі шлях до дальшого розвою та обороняє старі позиції.

Про азійсько-варварський режім московських большевиків за Збручем — маємо докладні відомости. Колишніх мадяр наслідують частинно румуни, що хотять нашим коштом направити свої кривди, що заподіяла їм Австрія і Угорщина. Була вже мова про політику чесько-словацького уряду, чи вірніше деяких чеських партій на Закарпатті, на наше щастя, зі щораз меншим для себе успіхом. Волинь, Гуцульщина і Лемківщина творять окрему групу.

Як сказано, у Буковинській і Мармароській Верховині „без змін“. Деякі і то дуже помітні зміни на ліпше слідно на Підкарпатській Русі, що стомилевими кроками йде до повного українського національного відродження. Найсумніше у словацькій частині нашого Закарпаття. Русофільська дурійка і словацька нетерпимість морозять ще на добре наше тамошнє життя, що бажає злуки зі східними частинами Закарпаття. Недавня поїздка на Закарпаття чесько-словацького міністра закордонних справ д-ра Бенеша й опісля міністра внутр. справ Черного мали передовсім політичну ціль — демонстрацію проти мадярських посягань на Закарпаття. Тут становище чесько-словацького уряду і цілого без виїмку українського громадянства було і є однозгідне. Мадярщина на наше Закарпаття не сміє більше вернутися!

Інші образки бачимо у підніжжа Чорногори. У Ворохті відбулося „гуцульське свято“ при участи офіціяльних достойників і польської публики з цілої Польщі, на котрому кількасот гуцулів і гуцулок під командою колишнього радикально-соціялістичного посла Петра Шекерика-Доникова танцювало як медведі на ярмарку і показувало перед панами ріжні гуцульські штучки. Писало вже „Діло“ з нагоди виступу „гуцульського театру“ у Познані, що від деякого часу настала в Польщі мода на гуцульську екзотику. Возять гуцулів у далекі польські міста на всякі національні свята і вихвалюють їхню льояльність, при чому рівночасно рештки можливих до поселення гуцульських ґрунтів що раз більше переходять в чужі руки. Частина польської преси (пр. „Газета Варшавска“ ч. 214 з 17. липня ц. р. у статті Й. Ґетриха „О пшинальосьць Гуцульщизни“) анектує прямо гуцулів до польської нації нарівні з ґуралями, мазурами, кашубами. (Просто гумористичний анальфабетизм того свіжо спеченого „спеца“ енде-ків від „рускіх“ справ, є вже відомий з його публіцистичних виступів). Поза всякими імпрезами наше талановите гуцульське племя наглядно ще більше убожіє, деґенерується і занепадає морально. Відпір на зовнішній натиск є там невеликий і за долю цієї чудової країни треба нам справді побоюватися. Тут конечна з нашого боку всебічна допомога загибаючим гуцулам.

Гуцул — не лемко. Перший з них не квапиться до праці і надзвичайно легкодушний, — лемко-ж поважний, практичний та привязаний до рідної традиції.

Тільки віра в животворність нашої національної ідеї та послідовної органічної праці і ще раз праці у всіх ділянках, а наші зелені Карпати по обох своїх узбіччях розкриють у цілій повноті і пишноті, задержать і закріплять свій український національний ідеал та створять багату скарбницю нашого збірного життя.

На Карпати слід нам звернути свою увагу і працю.

Д-р Степан Баран.

—o—

Зїзд пластунів.

РИҐА, 21. 7. ПАТ. Нині почався в Асарі над рижським побережем зїзд пластунів з цілого світу.

САМОХІД З ВИБУХОВИМИ МАТЕРІЯЛАМИ.

САЛЬЦБУРҐ, 21. 7. ПАТ. На кордоні Німеччини прикордонна сторожа задержала самохід з екразитом, набоями і льонтом. Ці вибухові матеріяли старалися перевести до Австрії. Власника авта і пасажирів судитиме наглий суд. Їх чекає кара смерти.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 23. ЛИПНЯ 1934.

С. ЯБЛОНСЬКА. 4)

ЛИСТ З КИТАЮ.

Бандитська пригода.

(Докінчення.)

Зрозумівши, звідки випливає його незадоволення, я ще раз вічливо подякувала йому за дозвіл відїхати та накінець додала, що ґубернатор напевно „відлячиться“ йому в найближчих днях за те, що він нас визволив та врятував життя шоферові. При тих словах, навчена попереднім досвідом, я витягла з кишені мій записник, де я записала число і віднаки корпусу цього офіцира.

Він очевидно „добре“ зрозумів мій замір та мої „обіцянки“, беручи мене тепер щонайменше за особисту приятельку самого ґубернатора Льонґ-Іна.

Не віруючи у мої щирі „обіцянки віддячитися“, він рішив, що краще буде покарати передімною жовнірів за грубу поведінку з нами та з ґубернаторським шофером. Тим він хотів скинути всю відповідальність на своїх жовнірів, хоч він добре знав, що вони поводилися з нами брутально передовсім зі страху перед ним, та щоб задоволити обиджену його жінку, якій не смів спасти волосок з голови.

Щоб був „вовк ситий і вівця ціла“, офіцир, на моє безмежне здивування дозволив шоферові дати поличник усім жовнірам, які його били.

Ця прилюдна зневага для престіжу жовнірів перед юрбою видалася мені така неймовірна, що я прийняла це за дотеп офіцира та з вічливости відповіла йому усміхом.

Алеж він зовсім не жартував, ні, настоював, щоб шофер сам відплатив жовнірам за образу. Як справедливість — сказав він — то зуб за зуб.

Офіцир розказав жовнірам стати вряд у вичікуванні кари. За той час шофер стояв перед ними прибитий, зі спущеною головою, зовсім пригноблений.

Тепер він сам мав вибирати між життям і смертю, сам підписати свій засуд. Одиноким його бажанням було, щоб офіцир не примусив його бити жовнірів, бо за цю публичну образу він певно заплатить життям — колись вечором у темній вуличці Юнанфу!

Підчас такого вагання надійшли доктор з п. Буше, засапані від швидкої ходи. Вони поспішали боячися за моє життя. У двох словах я вияснила їм ситуацію, прохаючи не мішатися до справи, хоч п. Буше не міг стримати свого бажання помсти. Він розказав шоферові „бий голоту“, що шофер зрозумів з тону голосу й з жесту.

Одночасно китайський офіцир також гукнув:

— Бий! Це твоє право. Твоя помста. — Шофер підвів на мене допитливий, ніяковий погляд.

Легенько, майже непомітно, я кивнула неґативно головою, зовсім поділяючи та розуміючи його обережність та стриманість.

Заохочений моєю згодою, він кланяючись до пояса, попросив офіцира дозволу дарувати жовнірам їх вину, запевнюючи, що вони невинні.

— А хто? — гукнув офіцир. — Може я?

— Ні. Це я, — покірно відповів шофер, — тільки я!

— Ти винен, але вони також, тому ти мусиш їх покарати.

Шофер знову глянув на мене.

— Дозвольте мені — вмішалась я, ломаючи китайську мову — подарувати цю кару жовнірам. Вони тільки „відважно“ боронили вашої жінки — докинула я з натиском. — Зате я обіцяю вам, що ні шофер, ні я нікому з ґубернаторства навіть не згадаємо про цю неприємну для нас усіх пригоду. Думаю, що ви зрозуміли мене як слід.

По моїх словах, які він може і не зрозумів, тільки частинно, офіцир задумався на хвилину, а врешті глибоко вклонився на прощання і сказав.

— Ви можете відїхати. Я також забуду про це неприємне непорозуміння, хоч я у цьому невинуватий.

— Я переконана в цьому — запевнила я, кланяючися по китайськи.

У цю мить підійшла до мене жінка офіцира, вважаючи мене вже за знайому, подала мені по европейськи руку. Це мене незвичайно здивувало. Хоч вона й усміхалася майже приязно до мене, я мала враження, що вона була невдоволена тим закінченням справи — та втраченими стома долярами.

Тепер вона вже напевно буде до смерти переконана, що европейці це варвари без найменшого виховання ні такту, які не вміють поводитися у найелементарніших товариських ситуаціях і пропонують тільки хабарі. Врешті ми всіли в авто і відїхали. Зовсім зрозуміло, що я ніколи навіть не натякнула нікому в ґубернаторстві про цю пригоду, бо це моглоб дорого мене коштувати. Офіцир напевно знайшов би нагоду помститися по китайськи на мені за недотримане слово. Зрештою, засадничо я не вважала його винуватим та з другого боку не мала жадних претенсій зміняти звичаїв і традиції Китаю!

І не тільки я мовчала, але й шофер напевно до смерти не згадає нікому про цей інцидент після якого вернувся мовби вже з другого світу.

У поворотній дорозі я його спитала:

— Ти боявся?

— Я вже був з другого боку. Тепер я другий раз живу! Колиб не офіцир, то хто його знає...

Зовсім зрозуміло, що відтепер він поважніше цінитиме своє життя.

*

Кілька кільометрів за містечком ми супинили авто, у ліску над озером, щоб врешті поснідати. Ми всі були неймовірно голодні, наслідком нервової перевтоми.

По мовчазливім сніданку, пошемно відїх-

З польської преси.

Полова і зерно.

Ентузіясти сили „фронту" Дм. Палієва.

Два дні тому передали ми дві статті з „Курєра Львовского", заповідаючи свої коментарі, поява в міжчасі вступної статті у „Ґазеті Польскій" казала відсунути на пізніше відповідь львівським ендекам, тимбільше, що їхні голоси з приводу варшавського вбивства виявили примітивізм просто чорної сотні найгіршого сорта.

Зрештою, у деяких точках таки ми не всилі піднімати з ендеками дискусії. Коли вони напр. розписуються в детайлях про організаційну схему ОУН (це зветься у ендеків „створджуванням подійового стану") то мусимо признати їхню вищу поінформованість у тих справах. Це й зрозуміле: в українських справах вони не визнаються, бо української проблеми ніколи поважно не трактували і вона була їм „непотрібна". Зате кожне революційне підпілля може служити як організаційний зразок для формування боївок, і тим ендекам, що від часу до часу займаються геройськими вуличними випадами проти українських установ та жидівських крамниць, „фахове" знання тої справи може практично пригодитися.

Яка теж можлива дискусія з людьми, які напр. на доказ „безсильности" УНДО та взагалі всього українського організованого світа протиставлять — гумористичний т. зв. „Фронт Національної Єдности" „д-ра" (?!) Дмитра Палієва!! Коли польська національна політика має, згідно з редакторами „Кур. Львовского", рахуватися з „силою" ґімназистів, які відгрожуються своїм учителям, та „фронтовиків" „д-ра" Палієва, а зате легковажити собі УНДО і „прибулівки" — то це „теви", з якими полемізувати годі.

З діда-прадіда поляк...

До тої самої категорії ендецької публіцистичної промови належить стаття з останнього (8-го) числа *„Акції Народовей"*, якої головний редактор і видавець (?!) є недавній референт „справ рускіх" у „Курєрі Львовскім", д-р Клявдіюш Грабик. Він є одним із теоретиків ендецького україножерного зоольоґізму, а його ненависть до всього українського виводиться мабуть від того, що ще його батько був греко-католиком, а дідо попольськи мабуть не вмів говорити.

Пан Грабик не потребує ніяких заяв українських політичних чинників і преси (зовсім слушно: укр. чинники й укр. преса не промовляють до Грабиків), бо для нього і так давно вже було „ясно", що „українська атмосфера середовища" сприяє замахам. А що тим „середовищем" є весь нарід, ендецький канібал поручає винищити нарід.

> ...Не хочемо, повторяємо ще раз, терору (дякуємо за великодушність! — Ред.) бо він суперечить засадам культури і не веде до ціли, але домагаємося повної ліквідації тих усіх осередків, які творять, або можуть творити платформу української пропаґанди й акції (просто „української" — не терористичної! — Ред.). Зараховуємо до них ціле українське шкільництво, зокрема середнє, цілу господарську організацію українців, усі суспільні організації. Ті усі осередки мусять бути знищені, якщо не хочемо виховувати під нашим боком дальших замаховців. Ставимо справу ясно (це правда! — Ред.)...

Крім повищих скромних побажань, маємо ще одно:

> ...Земля у львівській дільниці для б. вояків і польських безробітних — це гасло, яке повинно стати найпопулярнішим у найближчому часі...

І всі ті ідеї видаються їх авторові такими самозрозумілими, ба навіть гуманними супроти самих українців, що він ще має сміливість говорити про „спільний польсько-український інтерес"!

Син греко-католика...

„Круґовая порука є винаходом сходу".

До зовсім іншої категорії голосів належить вступна стаття в *„Курєрі Варшавскім"* з 19. ц. м. п. н. *„Фанатики індиферентизму"*. „Курєр Варшавскі" — це теж ендецький часопис, а проте це часопис поважний і яскраво ріжниться від дітвацько-анальфабетичних висновків ріжних Грабиків. Автор статті В. К. (б. сен. Косковський) займається етичною проблемою кожного злочину та все зло бачить в захитанні у широких верствах підвалин християнської моралі та в тріюмфі релігійного індеферентизму. Переходячи у політичну площину, автор заявляє:

> Щодо нас, не признаючи ніякої збірної відповідальности у карних справах, як це нині мода у світі понять про державну всемогучість, знаменито розуміємо, що треба шукати безпосереднього виконавця злочину, його покарати, а не кого іншого. „Круґовая порука" є жахливим винаходом Сходу. Осуджуємо її і відкидаємо. Але соціольоґ, але мораліст мусить, коли бачить злочинні діла, сягати дальше і глибше. З католицького погляду не може бути сумніву, де розпалено одно з найшкідливіших вогнищ..."

Жменю інших голосів на ту саму тему — подамо завтра.

При всяких нагодах збирайте датки на мандрівні бібліотеки, які підуть на західні землі.

* * *

жена непорушним краєвидом, на тлі якого увесь ранішній кошмар видавався неприємним сном, я стала вясовувати зацікавленому докторові „нюанси" моєї тактики супроти китайського офіцира та причину, чому шофер не використав дозволу „зреванжуватися" жовнірам.

Підчас нашої балачки пан Буше нервово курив свою люльку, затягаючися глибоко димом. Він видно все ще не міг забути образи. Навіть чарівний краєвид не мав на нього впливу.

— Як важко бути героєм — сказала я.

— Це все прибільшення — завважив він задирливо. — Ніякої тактики не треба з китайцями, тільки трохи відваги... і свободи рухів. Якби не ви і якби я мав був зі собою мій револьвер, то ви булиб бачили „китайців!". Ручу вам, що одним револьвером я міг би їх усіх повалити зпоза авта. Я певний, що ніодин з них не вмів стріляти.

— Ціле щастя, що ви не мали цього револьвера — докинув доктор. Щастя для нас!

— Все те через мене, — додала я. Правда? Я була боягузкою і не дала вам револьвера! Ну добре. От, уявіть собі, що я була вам його дала, та що ви вабиваєте їх усіх. А потім що?

— Потім? Нічого!

—Нічого? Китайський суд!

— Дурниці. Яж стріляв би тільки в нашій обороні.

— В *обороні*? Вони зовсім до вас не стріляли — пригадала я.

Він замовк явно невдоволений з моєї жіночої льоґіки.

Кілька днів пізніше я дізналася, що наш шофер з причини „хвороби" відмовився від своєї небезпечної посади шофера в ґуберанторстві. Він не мав довше охоти наражувати щоденно своє життя для приємности возити ґубернатора та його знайомих на прогулянки. Навіть велика честь заводити „цивілізацію" в Юнані видно не виплачувалася йому.

—o—

За новими способами хліборобської культури.

(Докінчення.)

III.

ВПЛИВ АНТРОПОЗОФА ШТАЙНЕРА.

Ідучи в Познанщину, думав я, що вдасться мені поробити деякі загальні помічення, але на це не було часу. Для цікавости додам хіба, що корінне населення містечка Гневи польське і католицьке, натомість бар. Массенбахи і здавна сущі кольоністи — німці і протестанти. В дворі офіціялісти мабуть теж німці, нижча служба польська. Більшість учасників були поляки, мова зїзду з огляду на заграничних гостей і господарів дому німецька.

Маю враження, що з прочитаного звіту шановні читачі не надто мудрі, бо не лише не вичили з нього нової методи, але й не довідались чому слід її стосувати. А причини такі є і то дуже важливі.

Творець біольоґічно-динамічної методи антропозоф д-р Рудольф Штайнер, виголошуючи свої основні відчити про нову методу перед 10 літами в часі найвищого розвитку механічно-матеріялістичних метод господарювання, виснував у своїй геніяльній інтуїції цілу систему з ідеольоґічних преміс свого світогляду. На несподівано корисні висліди цієї методи звернули увагу практики і теоретики, які з антропозофією не мають нічого або дуже мало спільного. Автор одного з найкращих підручників про цю методу радник Саської Рільничої Палати І. Шомерус виразно зазначує, що антропозофом не є, а з методою, яку тепер пропаґує познайомиться читач з доволі гострої критики цієї методи. Те саме можна сказати про раціоналістично настроєного відомого морфольоґа Каміля Шнайдера. Методу стосує під цю пору з великим успіхом понад 2000 більших і менших землевласників і кілька світових городничих фірм у Німеччині і Швайцарії, поволи поширюється на обох півкулях.

ЩО КАЖУТЬ УЧАСНИКИ ПРО НОВУ МЕТОДУ.

З присутних на зїзді в Гневах пятьох землевласників, що стосують методу, лише один заявився беззастережним антропозофом, інші стали прихильниками методи з чисто калькуляційних мотивів, хоч і признають твори Штайнера за вказані, а навіть конечні для теоретичного її поглиблення. До стосування її приневолила їх господарська скрута, при якій дотепершній спосіб господарювання, а передовсім стосування штучних погноїв, грубо дефіцитовий, не згадуючи про погубні наслідки тревалого інтензивного гноєння того роду навозами, про які в наших сторонах люди не мають ще на щастя ніякого поняття. Висліди стосування методи у всіх 5 учасників дуже добрі.

Стосування біольоґічно-динамічної методи не лише значно відтяжує буджет хлібороба, зменшуючи його вклади на погної і на механічну управу до мінімум, але збогачує постійно і тревало ґрунт, не зменшує скількости продукту в порівнянні з дотеперішньою управою. Крім цього дає продукт якісно незрівняно ліпший щодо смаку, аромату, тревалости, скількости вітамін і відпорности на хороби. Метода дуже сприяє плеканню домашніх тварин, головно молочної обори, ставлячи на одній з перших місць управу рослин метеликоцвітних. Рекордові просто висліди дає метода в городництві і садівництві, організуючи її на зовсім відмінних від

офіціяльно під цю пору принятих основах, стосуючи рівночасно багато старих призабутих правил, яких і в нашім народі дещо збереглось.

НЕМА ПРИЧИН ТРИМАТИСЬ СТАРОГО СПОСОБУ.

Наведені моменти вистарчають хіба, щоби наші хлібороби, більше- і малоземельні, цією методою живо зацікавились. У нас нема ніяких причин стосувати чисто капіталістичні, в результаті грабіжницькі способи господарювання, які офіційно, зрештою в добрій вірі, поширюються. На заході ті методи в значній мірі збанкротували. Про висліди „фабрик хліба" на нашому нещасному сході нема що й згадувати. Для індивідуальної господарки на прадідній землі кращої методи не можна вигадати; вимагає вона хіба більшого вжиття і вдумання в організм господарства, но і трохи більшого вкладу праці головно при перерібці погноїв, з рук до праці ми хіба за мало не маємо.

Стосування біольогічно-динамічної методи було донедавна доволі важке через брак популярних підручників і через те, що треба було спроваджувати препарати з Німеччини. Тепер ті трудноці в значній мірі усунені, дешеві підручники (в німецькій мові) вже з городничої ділянки появились, а для польової господарки готовляться. Препарати можна дістати в Польщі в „Союзі", якого адресу, як також інші інформації заінтересованим на бажання радо подам. Можна брати участь у зїздах і курсах, конечних для доповнення теоретичних відомостей

На основі цього, що я про біольогічно-динамічну методу читав, чув і на власні очі бачив, можу запевнити, що в її стосуванні ніякого ризика нема; звіти великих і малих землевласників поміщені з нагоди десятиліття істнування методи в органі „Деметер", виключно їй посвяченім, свідчать про рідкий під цю пору у хліборобів оптимізм та ентузіязм.

ГОЛОСИ ГОСПОДАРІВ.

Власник одного господарства над боденським озером ось-як кінчить свій звіт: „Біол-дин. метода господарювання відродила в мені радість життя та звязок з природою, яку в ері штучних погноїв я став затрачувати. Знаю, що мушу ще багато зробити для згармонізування мого господарства, одначе почуваю, що моє зрозуміння відповідно пошириться, тому, що праця в напрямі цієї методи є визволенням з вузьких несамостійних правил минулого часу". Інший знов, 20 га хлібороб з Саксонії: „Тепер почуваю себе будівничим свого хазяйства. Звільнений від конечности уживати штучні погної та ситні паші, ощаджую 800—1000 марок річно при незменшеній сумі прибутків, що дозволяє мені перетривати тяжкі для хліборобства часи". Великий землевласник так знов характеризує зміну ситуації: „Раніше треба було великого капіталу для збільшення продукції, якої в преліміньованій скількости не було. Раніше була велика залежність від хиткости ринкових цін і вічний неспокій у господарстві як вислід обох наведених причин. Тепер згідно з природою, рівномірна і певна продукція, тепер певний спокійний збут, оснований на довірю консумента, тепер творчість у природному згармонізуванні людини, тварин і рослин. Свідомість ця дає хліборобові нову радість, нові надії та почуття сповнення народнього обовязку.

Інж. Юліян Мудрак.

З української преси.

„Не туди дорога".

Під повищим наголовком приніс вступну статтю „Новий Час" з 21. липня. Стаття рішуче протиставиться акції українського підпілля, кажучи між ін. наслідувати польський табор органічної праці з часів російського царату.

Між сучасним положенням українського народу і положенням поляків під царським пануванням важко переводити аналогію. За царату поляки в Королівстві Польському мусіли боротися не тільки з розкладаючим нажимом царської державної машини, а й з промінюванням російського підпілля та з деморалізацією, яку перещіплювало воно на польський ґрунт. Умовини життя після здавлення польського повстання в 1863 р. були жахливі. Необхідний був довший період лікування.

І такий період прийшов, видвигаючи на арену життя покоління органічної праці. Це покоління проводить мозольний труд біля основ в гущі селянських і робітничих мас. Умовини тієї праці, посмак атмосфери, в якій вона відбувалася, увіковічнив між іншим в своїх творах Ст. Жеромскі („Бездомні люди"). За такий „злочин", як навчання безграмотних письма в тодішніх часах попадали ці діячі біля основ на Сибір.

І ось щойно на цій праці в гущі народніх мас, поборюючи тисячні небезпеки з боку царату, виховалося покоління, яке зачинає теж боротьбу з нігілюючими впливами російського підпілля, з його агентурами в Королівстві Польськім...

Скажемо ясно:

Підпілля завдає страшні рани саме тому, що ним користується. Бо воно його розкладає, бо за ним автоматично йде в хвості провокація, бандитизм і постепенний моральний розклад.

І кожний народ, що в своїй боротьбі за незалежність користувався цим засобом, кожня людська збірнота, що під цим кличем сходила в підпілля, відтак цей період боротьби тяжко відпокутувала, бо в ньому затрачувала моральні основи життя. І завжди опісля довгі роки мусіла боротися з випарами такого періоду, заки здобула моральну рівновагу.

Посів царату на польському ґрунті: підпілля — тяжко відбивається на останньому передвоенному десятилітті змагань польського народу.

На нього залюбки покликуються автори статтей у виданнях українського підпілля, не входячи основніше в умовини, в яких воно зродилося, і в наслідки, які воно залишило.

Якщо основніше над цим призадумалися би, эжахнулися би, бо це „вітер зі сходу".

Заворушення у Злучених Державах.

Кріваві бійки страйкуючих робітників з поліцією.

САН ФРАНЦІСКО, 21. 7. ПАТ. У Портлянд в стейті Ореґон страйкова ситуація дуже напружена. Власники вивантажують кораблі при допомозі робітників, які не належать до професійного союзу, під охороною народньої ґвардії. Вона вдержує теж у місті лад. У Сітль у стейті Вашинґтон дійшло до сутичок між страйкуючими, які навантажували кораблі. Поліція вжила зброї та слізних бомб. Кількадесять робітників і 4-ох поліцаїв ранених.

МІНЕАПОЛІС, 21. 7. ПАТ. Страйкуючі робітники намагалися затримати вантажний самохід з харчами. Дійшло до сутичок з поліцією, яка вжила зброї. Вбито одного робітника, а 65-ох робітників та одного поліцая поранено.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. ЛИПНЯ 1934.

ГАЙНРІХ РІДЕЛЬ.

Кишеньковець.

Великий престидиґітатор Бассаро стояв у фраку на сцені, що вся сяла від ламп як справжній аристократ, від якого йде своєрідний чар. У салі тиснулась публика і багато глядачів пропихалось між рядами.

Чарівник легко підтягнув рукав і показав на долоні золотий, увесь у блиску годинник.

— Тепер зроблю так, що цей годинник щезне, після чого витягну його з кишені одного із присутніх тут панів. Позір!

Усі стримали віддих і дивились на золотий предмет у його руці. Годинник усе ще лежав на долоні. Нараз рука легко затремтіла, а може це тільки легко кліпнули вії? І годинник щез, якби розвіявся. Це було несамовите.

Бассаро всміхнувся і зійшов малими східцями на салю, водячи поглядом по рядах. Уся штука віднайти годинник лежить не в тому, щоби добути його від якогось спільника на салі, що чекає між публикою з таким самим годинником на салі. Таких наївних хлопських штукарств не може вживати фаховий мистець. Тут треба вибрати якійнебудь особі, коли доторкаєш її кишені, саме вихнути туди цей годинник. Цього треба навчитись і то добре.

Бассаро не шукав довго. Йому-ж було байдуже, кому він витягне з кишені цей годинник. Це була одна із його буденних простих штучок. Після неї прийде черга на інші, важчі.

Він вибрав собі мужчину у середньому віці, що стояв у бічному переході, з подовгастим обличчям, чорнявого, стрункого, з неясним зором. Ніхто не знав, чому саме того, а не іншого. Може це було якесь несвідоме почування ворожнечі, немов між освоєною собакою і вовком?

— Дозвольте, що я вкладу вам руку до правої кишені блюзи! Ви маєте годинник! — сказав Бассаро чемно.

— Я не маю годинника! — крикнув цей добродій і підніс руку, якби хотів боронитись.

— Не маю найменшої приємности. Можете шукати у когось іншого!

— Я не можу шукати годинника у когось іншого, коли він у вас! — сказав Бассаро. Йому не трапилось іще за весь час карієри, щоби хтось протестував проти того, що він хоче витягти йому з кишені не його годинник.

— Не тикайте мене !— крикнув знову незнайомий. — Ви не маєте права до моєї кишені...

— Мій пане — сказав Басаро чемно, але вже трохи рішучіше — мій годинник був золотий, старий, коштував 250 марок. Присутне тут товариство може подумати, що ви хочете його забрати зі собою до хати. Бо ви маєте його. Тут у правій кишені.

І він показав просто на кишеню:

— Навіть видко, як матерія виставє... Отже, чи дозволите?

— Я не маю вашого годинника! Коли ви мене торкнетеся, то дістанете по пальцях!

Публика була трохи прикро збентежена цією справою, але теж і переходила у веселий настрій.

Бассаро зрозумів, що мусить поступити енергійно, коли не хоче себе осмішити. Блискавкою сягнув він рукою до кишені чорного панка і витягнув звідти свій годинник.

Але зараз сягнув рукою вдруге. Його досвідчені і дуже чутливі пальці відчули щось. Найближчим рухом витягнув іще три золоті годинники з обрізаними ланцюшками і тримав їх перед носом збентеженого власника. Після цього поклепав його по лівій кишені, що видала металевий звук.

Худощавий панок зробив мовчки енергійний рух, щоби продертись через юрбу. Але це йому не вдалося. Люди затримали його, бо зараз зрозуміли у чому річ. Чути було вигуки деяких із публики, які ствердили, що їм бракує годинника.

Комісар поліції Борхард пробив собі дорогу.

— Ах, та це-ж Кравінський· — вигукнув він. — Добрийдень, пане Кравінський, звідки ви тут узялись? Ми-ж вас викинули поза кордон!

— З Ковна, пане комісаре... — сказав злодій крізь зуби.

— Ну-ну! а яким-же способом ви прийшли до годинників і бриліянтів?

— Не маю поняття. Я найшов їх у своїй кишені. Може пан Бассаро своєю чародійною штукою всунув їх мені.

— Ах, старий Кравінський, завсіди той сам! Но-ню, ходіть сюди пане графе... Покищо ваша робота тут скінчена.

— Слухайте, пане комісар! Раз ви мене виселяєте, то знову не пускаєте виїхати. Якже-ж я можу чесно заробити на хліб?

Перекл. з нім. аб.

—o—

Відгук першого льосування „Діла".

Від Вп. Пані Професорової Ольги Колесса з Праги, якій припала премія срібного лиса або жіночого чи мужеського футра, до вибору, у вартости зол. 500.—, дістали ми лист з проханням помістити його на сторінках нашого часопису.

До Хвальної Адміністрації „Діла".

Прошу приняти сердечну подяку за мою виграну, дамське футро з української фірми Юліяна Глушевського у Львові.

Футро виконала згадана фірма прегарно. Матеріял, крій, викінчення можуть вдоволити і найвибагливішу жінку, так, що фірма Юліяна Глушевського заслугує на якнайбільшу увагу нашого громадянства.

З висловом високого поважання

Ольга Колесса.

З українського життя на Буковині.

ЮВИЛЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ДІЯЧА.

Дня 18. ц. м. святкувала черновецька громада 90-літні уродини надр. суду **Володимира Корнича-Ясеницького.** Ювилят є членом-основником майже всіх українських товариств у Чернівцях, а Український Нар. Дім та бурса ім. О. Ю. Федьковича (одноповерхова камяниця) — це висліди його довголітньої впертої праці.

50-ЛІТТЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦ. ПАРТІЇ.

На Буковині святкує дня 27. ц. м. д-р **Володимир Залозецький** 50-ліття своїх уродин. З тої нагоди політичний буковинський провід улаштовує спільні сходини всіх українських громадян Чернівців. Дуже знаменне те, що унів. професор у Букарешті д-р Цігара Самуркаш, пишучи з нагоди того ювилею про д-ра Волод. Залозецького згадує про ювилята не лише як про наукову силу, але і як про провідника українців на Буковині.

УРЯДОВЦІ Й НАСЕЛЕННЯ В СЕРЕТСЬКОМУ ПОВІТІ.

В серетськім повіті належить до української народности 63 особи на сто, до жидівської 18 на сто, до румунської 11 на сто, до німецької 6 на сто і до польської 2 на сто. З почтових урядовців 79 є румунів, 3 жидів, 1 німець і 6 поляків. З українців — ані одної душі..

—o—

Фабрика динаміту вилетіла в повітря.

З Парижа повідомляють, що в пятницю 20. липня ц. р. вилетіла в повітря фабрика динаміту у Поліль біля Порт Вандре. Двох робітників убитих, а двох тяжко ранених. У фабриці виробляли нітроґліцерину. Покищо не устійнено причини вибуху. Від наглого тиснення повітря повилітали всі вікна на просторі двох кільометрів

По широкому світі.

— Бельґійський парлямент признав для уряду спеціяльні повновласти з метою господарського і фінансового уздоровлення Бельґії.

— Управа Штальгельму заперечує, наче би розстріляний ґен. Шляйхер був його членом, або мав з ним якінебудь звязки.

— Німецький міністр господарки видав розпорядження з дальшими обмеженнями довозу волоконних сирівців до Німеччини тому, що державний банк не має девіз і не може платити за сирівці. Одночасно скорочено час праці в текстильнім промислі на 30 годин тижнево.

— У Берліні сконфісковано тижневий додаток великого, англ. щоденника „Таймса". Це перша конфіската „Таймса" в Берліні. Причина конфіскати невідома.

РАДІО ПІДЧАС ПОВЕНІ.

Велика повінь, що припала на час вакацій, дiлює тисячі людей, які мають свої діти або членів рідні в околицях залитих водою. Нема змоги з ними порозумітись. Поїзди не доходять туди, або доходять рідко, на листи треба чекати у певнім тривозі, телеґраф і телефон часто зіпсовані.

У таких хвилинах єдиним засобом порозуміння є радіо. Радіо стає посередником для тисячів, що прохають повідомити рідню про своє здоровля. Одна особа збирає в одній місцевості звістки від усіх і передає їх централі. Тоді від централі йде у світ повідомлення „Ми здорові". „Нічого нам не трапилось".

Опанас Гр. Сластьон.

(1855—1933.)

Докінчення.

НЕВІДОМА МЕЦЕНАТКА.

Та щойно із вступної студії **Кат. Грушевської** до Корпусу дум І. 1927 стало відоме, хто був тим невідомим сподвижником і любителем української народньої поезії й музики, що оплатив кошти моєї експедиції до Миргорода та дав ініціятиву до записування дум при допомозі найновіших технічних засобів: Це була незабутня **Леся Українка**, що пізніше разом із своїм чоловіком, відомим дослідником української народньої музики **Климентом Квіткою** зайнялася ще й схопленням дум і бандурної гри від знаменитого харківського кобзаря **Гната Гончаренка** та переслала мені цей цінний матеріял для видання в Науковому Т-ві ім. Шевченка. Оттак славна наша письменниця, неначе прочуваючи віщим духом страшну завірюху світової війни й революції, великою особистою жертвою в останній годині урятувала від загибелі й повного забуття цю дорогу для нашого народу спадщину минулих віків, що з глибокою вдячністю й пошаною для її світлої памяти зазначуємо на цьому місці.

ВАЖНЕ ВІДКРИТТЯ.

В результаті явилося **двотомове видання Наук. Т-ва ім. Шевченка „Мелодії українських народніх дум"** із моєю вступною студією як XIII і XIV тт. Матеріялів до української етнольоґії 1910—1913 р. У ході дослідів над думами записи кобзарських мельодій, зроблені при допомозі фонографу, були дуже важним кроком уперед, бо дали змогу прослідити докладно мелодичну й віршову будову дум, розмежувати думи з формою свобідного речитатива від пісень із правильною строфовою будовою та розяснити деякі питання, звязані з літературною козацького епоса; між іншим стверджено, **що думи репрезентують тільки вищий ступінь того самого речитативного стилю, що його виявляють похоронні голосіння, поширені на всьому просторі української етноґрафічної території.**¹)

ЗНАВЕЦЬ КОЗАЦЬКОЇ СПРАВИ.

Ще заки появився перший том згаданого львівського видання дум О. Сластьон оголосив у „Рідному Краю" з 1908—9 рр. цілий ряд статтей п. з. „Мелодії українських народніх дум і їх записування"; на основі власних спостережень над кількома десятками кобзарів автор подає свої цінні завваження про думи, їх незраховані варіянти, речитативний характер і змінчивість їх мелодій, що робить неможливим запис без допомоги фонографу; говорить також про ріжниці межи билинами й думами, про споріднення кобзарських рецитацій із мелодіями сербів, болгарів та деяких східних народів — татарів, грузинів, персів. Взагаліж О. Сластьон показується неабияким знавцем кобзарської справи й думового епосу.

Інструктивна для збирацької практики є також стаття О. Сл-на **„Записування дум на фонографі"**, що із попередньою творить одну цілість (Рідний Край 1909, № 22—24). Там же (1909 ч. 43) помістив О. Сл. свій допис **„Кобзарі"**, де зібрано цінні відомости про 40 **народніх співців**, що їх пізнав він здебільша особисто. Крім того О. Сл. нераз відзивався статтями у всяких актуальних справах, що торкаються українського мистецтва й народньої музики та брав участь у полеміці, яку викликала проблема українського архітектурного стилю. (Гл. статтю „Къ возрожденію укр. архитектурнаго стиля", Київ 1903).

¹) Філ. Колесса: „Про ґенезу українських народніх дум". Записки Н. Т. Ш. т. CXXX—CXXXII і окремо. Львів 1921. 8° ст. 144.
— „Речитативні форми в українській поезії" (Присвячено преславній памяті Лесі Українки). Первісне Громадянство, Київ 1927, вип. 1—3, ст. 60—113.
Найважніші результати моїх дослідів над формою дум подав я ще 1909 р. на конгресі Інтернаціонального Музичного Товариства у Відні в рефераті „Über den melodischen und rhythmischen Aufbau der ukrainischen rezitierenden Gesänge, der sogenannten Kosakenlieder" (III. Kongress der I. M. G. 276—296), тодіж задемонстрував я перед конгресом мої фонографічні знимки дум.

ВІДКРИТТЯ ПАМЯТНИКА КОТЛЯРЕВСЬКОМУ.

Коли з приводу відкриття памятника І. Котляревському в Полтаві (30-31. VIII. 1903 р.) українські художники уладили **„Першу українську художню виставку"**, О. Сл. належав до найдіяльніших членів організаційного комітету та дуже побивався за тим, щоби творчість П. Мартиновича була по змозі повно запрезентована. В часі урочистого поранку в театрі на естраді красувався портрет Котляревського роботи Сластьона. При висвітлюванні малюнків П. Мартиновича до „Енеїди", в яких артист, по вислову Сластьона, піднявся до рівня самого Котляревського, захоплення публики виявилося бурхливою овацією для Мартиновича: Цей тріюмф був чи не одиноким і то дуже спізненим сонячним проміном у житті нещасного артиста — та цей не міг уже сприймати загального піднесеного й радісного настрою: від нього віяло вже холодом байдужности. Сластьон брав також живу участь у заснуванні **„Товариства українських художників"**, що мало на меті влаштовувати щорічні виставки у Полтаві як і по інших містах України і навіть у Галичині; на памятку своєї першої виставки це товариство видало альбом картин і рисунків найбільш типового історично-етнографічного характеру, між якими почесне місце зайняли рисунки й етюди П. Мартиновича.

О. Сластьон не відтягався виступити нераз із докладом при нагоді українських обходів, навіть у Миргороді.

ТРУДЯЩЕ ЖИТТЯ ЧУТЛИВОГО МИСТЦЯ.

Оттак перейшло трудяще життя нашого мистця-етнографа. Ніколи він не жив у достатках; та на старість, в останніх літах перед смертю довелось йому таки бідувати: дружина його почала хорувати, отже він сам мусів і дровець нарубати, і води принести, і ходити на закупи та вистоювати в черзі. Серед таких злиденних обставин писав він свої „Спогади", пересиджаючи нераз до пізної ночі. Умер наслідком тяжкої красухи, не бачивши при смерти навіть своїх дітей (замужня дочка на чужині, в Швайцарії, а син десь на службі у Харкові); а майна не лишилося навіть на труну...

Опанас Сластьон не був кабінетним ученим: це був артист, відданий цілою душею своєму мистецтву, до самої смерти чуткий на справи, звязані з розвитком української культури; та подібно як інші артисти-малярі 60-тих, 70-тих рр. мин. століття (Жемчужніков, Мартинович) він виявляв особливе зацікавлення українською народньою поезією й музикою, українською етнографією й старовиною, старався її пізнати, зберегти її памятки та освітлити їх по своїм силам.

У згаданих своїх статтях О. Сластьон показався не тільки любителем, але й першорядним знавцем кобзарських рецитацій, так текстів як і мельодій, теперішніх носіїв козацького епосу, кобзарів та лірників і середовища, серед якого думи доживають свого віку. До того ж і своїми збирацькими працями О. Сл. заслужив собі на вдячну память серед українських етнографів, зокрема серед дослідників дум.

2. IV. 1934. Філярет Колесса.

Катастрофа повені.

ПОВІНЬ У ГАЛИЧИНІ МЕНШАЄ.

ПАТ повідомляє: Вода на Сяні під Перемишлем опадає. Небезпека повені проминула. У Добромильщині у хвилях Вигору потонуло двох людей. Вода у Вислоці теж опадає.

У Конюшках Сімянівських ріка залила всі поля і сіножати. У Черчихові вода перервала греблі і залила поля. Вода у Дністрі в Розвадові та Миколаєві н. Д. зростає і загрожує виливом. В стрийськім повіті потоки знищили дороги в Крушельниці, Уричі, Підгородцях та Сопотах. У Перегінську внаслідок страшної зливи в ночі з четверга на пятницю потік Рудава виступив з берегів і залив містечко. Вода на вулицях доходить до 80 цм. Біля Перегінська вода знищила залізничий міст. Рвучі хвилі потока захопили 10-літнього хлопця Леся Савяна, який вертав до дому з худобою і втопився. Ріка Дуба знищила міст у Цівевій.

ВИСЛА ЗАЛИЛА 55 СІЛ.

Вода в горішних доплпвах Висли опадає. Небезпека повені в краківськім воєвідстві проминула. Зате у Віслі постійно зростає. У Варшаві стан води у Віслі підніісся до 7 метрів. На хвилях пливе ріжна хатня обстановка. Найвищий рівень води Висли дійде в неділю вечором. У Сандомирщині Висла залила 55 сіл. Над Сандомиром кружляють літаки, які не можуть осісти, бо летовище під водою.

200 ЛЮДЕЙ ВТОНУЛО.

В околиці Щуціна сотні селян сипало греблі. Нагло прибула велика хвиля і затопила кілька сіл. Всі селяни, які сипали греблю, потопилися. Річні кораблі плавають без перешкод поміж хати і забирають з дахів затоплених хат селян. З околиці Опатівця перевезли з правого берега Висли 4.000 осіб.

ВИВЕЗЛИ ДО КОНЦЕНТРАЦІЙНОГО ТАБОРУ.

На приказ воєводи Квасьнєвського вивезли із Вершхославиць біля Тарнова орендаря фільварку Радвана до концентраційного табору тому, що на приказ старости не хотів дати човнів на рятунок потапаючих селян. Крім того відмовився приняти врятовані коні.

РЯТУНКОВИЙ КОМІТЕТ У ЛЬВОВІ.

У пятницю відбулися конститууючі сходини воєвідського комітету допомоги потерпівшим від повені під проводом віцевоєводи Сохансього при участи 100 делеґатів. На сходинах приняли текст відозви до цілого громадянства зі зазивом складати жертви.

На сходинах зібрано 1290 зол. Міністр комунікації признав центральному комітетові допомоги потерпівшим від повені перевозити безплатно залізницями допомоги.

ЖЕРТВИ ГРОМІВ.

Підчас останньої хуртовини згинули від громів у селі Гряді біля Львова 50-літній Роман Сірий та 17-літній Василь Веґира, які схоронилися під полукіпком жита. На дорозі до Сокільник, грім убив 19-літню Марію Павлячек зі Сокільник, яка вертала пішки зі Львова. У Дрогобичі грім убив молоду 20-літню жінку зі села Рупева, яка на пів години перед хуртовиною зайшла до Фриди Ґравман при вул. Ґрунвальдській шукати праці. Ф. Ґравман приняла її до миття підлоги. Підчас хуртовини нещасна жінка вийшла з ведром по воду. Саме тоді в дім ударив грім, і коли ця жінка набирала воду зпід ринви, електрична струя вбила її.

Чи Ви вже зложили книжки або даток на купно доброї книжки для наших братів на заході?

Жидівська господарка в українському харчовому промислі.

Кухні не вільно ставити під загрозою примусових робіт.

(МІКО) Офіціальний орґан Центрального Комітету Комуністичної Партії України „Комуніст" оповідає як стоїть справа вижизлення на Україні. Прохарчування робітників від літ зовсім зісоціялізоване. Всі робітничі мешкання побудовані без кухонь і кухні (вогнища). Хто сам собі поставив би кухню, тому грозить довголітня тюрма та примусові роботи. Зісоціялізоване прохарчування майже виключно ведуть жиди.

Найвищий санітарний інспектор і заступник українського народнього комісаря здоровля Харманларян у червні перевів інспекцію промислу прохарчування України. У цілому ряді підприємств найшов він зовсім невдоволяючі здоровні відносини, просто злочинне занедбання санітарних законів і зовсім незадовольняючу працю виключно жидівських фабричних лікарів. Тому Хармандарян наложив на багатьох управителів фабрик кари від 200 до 300 рублів і віддав їх під суд. Замкнув теж ріжні фабрики харчових продуктів. Санітарним інспекторам наказав строго держатися санітарних приписів, а винуватців карати. „Комуніст" подав назвища всіх тих, що їх Хармандарян покарав.

НОВИНКИ

— **Маґазин постелі Р. Джала, Львів, Хорущина 3, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих,** матераци по 7 зол. 1285 99-100

— **Нові поштові марки.** Від 20. серпня ц. р. появляться в обігу нові поштові марки по 20 і 30 сот., які видасть міністерство пошт і телеграфів з нагоди міжнародніх летунських змагань у Варшаві.

— **Згорів костел.** Пишуть нам: Дня 17. липня ц. р. згоріло ціле нутро костела в Потоці Золотім, повіт Бучач. Врятували тільки лавки, а все інше зовсім згоріло і сама будівля в деяких місцях сильно ушкоджена. Сталося це мабуть внаслідок підпалу. Оповідають, що того дня приїхав до монастиря оо. Домініканів у Потоці, котрі управляють костелом, якийсь священик, у звязку з тим, що оо. Домініканн мали вибратися з Потока Золотого і до Потока мав прийти парох. Згаданий священик зайшов до монастиря оо. Домініканів, передав свою візитівку, представився одному з черців, який заступав неприсутнього ігумена й опісля в товаристві одного братчика пішов оглянути костел. Оглянувши костел, сів у лавку і почав молитись, а тимчасом згаданий братчик відійшов. По якімсь часі священик той прийшов до монастиря попрощатися, бо спішився, а тимчасом замкнено костел. По яких двох годинах після відізду того священика побачили, що з нутра костела видобуваються клуби диму. Негайно почали рятунок, але крім лавок не вспіли нічого більше врятувати. При рятунковій акції попарився сильно один із жовнірів, які відбувають в окрузі над Дністром маневри.

— **Податкові зловживання.** У Джурові пов. Снятин у лісі повісився Василь Никиторук 50-літній селянин, який збирав податки. В листі вияснює, що побоювався арештування за податкові зловживання на 450 зол.

— **Смерть у ріці.** У селі Братківцях пв. Станиславів утонув біля млина трилітний хлопчина Михайло Гапяк.

— **Самогубство поліцая.** В дисциплінарних арештах команди державної поліції у Львові покінчив самогубством старший постерунковий Яків Тендай з пішої резерви. Причиною самогубства був нервовий розстрій.

— **Львівська хроніка.** На ставі „Францівка" підчас купання втонув Михайло Фльоріян. — До мешкання власнички дому при вул. Мулярській 60, Марти Ґреґорової, яке вона оставила під опікою сторожа Зах. Личка, закралися два злодії та вже виносили річи. Сторож приловив обох на вул. Листопада. Це Петро Яшків і Жулковський. Два інші злодії вломилися до хати ем. радника Бод. Мартінія (Потоцького 88). Їх сполошила прошачка, що саме ввійшла до хати. — Основник і директор Банку Кредитового при пл. Юра Ізр. Гернер допускався обманств із доларівками на вартісними паперами. Гернера арештували. — Студент університету Дан. Ґрунд із вул. Граничної 4 прийшов на 3. поверх дому при вул. Пістів 8а і відси кинувся на подвіря. Тяжко раненого забрали до шпиталю. Перед самогубним наміром написав він: „Я згинув наслідком нервового розстрою. Прошу мого труп не краяти". — За крадіж ел. жарівок у т-ві „Луг" при вул. Коперника ч. 5 поліція арештувала Юрія Поліча.

— **Добрий пливак українець утопився.** Минулої суботи купався 19-літній Борис Литвин з Клокічки в Пруті коло Білої. Він був добрий пливак і купався саме на рвучкій воді. Нараз надплила дараба. Дарабник кричав і показував руками, аби молодець забрався звідти, куди дарабу гнало. Литвин намагався вийти з тої води та не зміг, дістався під дарабу й не видобувся вже відти. Хто він такий, стверджено з паперів у річах, що він їх залишив на березі.

— **Строгі генеральські іспити в Румунії.** До генеральських іспитів у Букарешті ставилося 60 полковників, а з них здало іспит тільки 14. З насміхом пишуть газети, що полковникам не повелось ліпше, як кандидатам на бакалавреат. Чи з тих самих причин, цього не знати.

— **Ріжні вістки.** 14-го серпня відкривається в Льондоні чергова сесія міжнародного „Хлібного Комітету". — За офіціяльними даними довг Німеччини за теперішнього уряду дійшов до 85 міліярдів марок. — За перших 6 місяців зареєстрували у Франції 7798 банкроцтв; минулого року у тому самому часі було їх 7215. — За один місяць німецькі часописи втратили багато передплатників: „Фелькішер Беобахтер" утратив їх 2850, „Морґенпост" — 7300, „Льокаль Анцайгер" — 2600. — У Бельгії в околиці Монс трамвай розторощив на смерть сенатора-соціялиста Оскара Дубле. — Вдова по архикнязі Рудольфі, архикняжна Стефанія, закінчила свої спомини, які небавком вийдуть у світ. — Міжнародній комітет умової співпраці рішив скликати у 1937 р. у Парижі міжнародню конференцію.

— **Дорога жінка.** Дружина одного із найбагатших парижан, Франсуа Коті, славного фабриканта перфум, процесується з ним. Вона домагається, щоби він віддав їй своє американське підприємство, яке варт яких 6 міл. долярів. Підстава до процесу така: Коті, коли розходився зі своєю жінкою, зобовязався заплатити їй 268,318.325 фр.; заплатив 39 міліонів, а решту обіцяв звернути за рік. У літку 1931 р. інтереси Коті стояли кепсько, і він не міг виплатити жінці скромну решту 130 міліонів. Тепер жінка домагається їх. Коли суд признасть їх, тоді Коті буде зруйнований тому, що його американське підприємство багато краще, ніж париське.

— **Дівчина спить уже чотири місяці.** В громаді Калуґарені повіту Пятра Нямц (Румунія) спить дванацятилітня дівчина Марія Ґріґоре Меленґе безперестанно вже чотири місяці. За той час вона майже нічого не їла. Деколи в ночі вона трохи пробуджується. Тоді наливають їй трохи страви. Дівчина говорить у сні. Тому люди стали вважати її за святу. Лікарі зарядили тепер аби її відвезено до шпиталю.

— **Радянська хроніка.** Радянська Україна має новий ювилей: 15-ліття комсомолу. Київські „фізкультурники" зробили велику параду. На трибуні засіли члени уряду, центрального Комітету комуністичної партії і чрезвичайки; перед ними дефілювало 25.000 „фізкультурників". Вони несли щити з надписами: „Хочемо бути героями", „Будемо дуже добре вчитись". Ворошилов видав відозву з такими фразами: „Сильно вивчайте воєнне діло, беріть за кріс, кулемет, літак, авто, пануйте над технікою як личить справжнім комсомольцям"... — На Радянщині ввели для всіх примусові пашпорти; тепер додали до цього наказ точно зголошувати всякі зміни; хто не виконає правил може дістати кару примусових робіт до 6 місяців; хто житиме без пашпорту може втратити свободу на

два роки! — Від 20. червня в Москві і московській області бракує папірос; причина: тютюневі жнива не випали згідно з пляном і тютюну не довезли.

— **Машина замість суфлера.** В Альжирі найшовся якийсь дотепний винахідчик, що придумав суфлерську машину замість суфлера. Це оптичний апарат; на освітленій стяжці, що рухається в середині сценічної рампи написаний текст ролі. Суфлер, що сидить у будці (коли актор конче хоче, щоб він був) може рухати цією стяжкою, швидше або поволіше. Актор бачить виразно текст, а публика не чує підповідача, що так часто псує враження слухачам у перших рядах.

— **Найшли нове перше видання Шекспіра.** Великий американський колекціонер і бібліофіл Ґабрієль Уельс купив перше видання творів Шекспіра, видане ще за життя автора, а найдене щойно тепер. Воно стояло в шафі одної із давніх англійських родин і ніхто не звертав на нього уваги. У цінному виданні „ін фоліо" розписані на численних сторінках поправки тексту, зроблені або Шекспіром або сучасним йому іншим режисером.

— **Великі бібліотеки.** Найбільше бібліотек від 100.000 томів угору є у Злуч. Державах, бо аж 160, що мають разом яких 50 міл. томів. 106 таких бібліотек з 37 міл. томів є у Рад. Союзі (де поконфіскували величезні приватні книгозбірні). На третьому місці йде Німеччина, що має 101 бібліотек, після них Франція, Італія, Англія. Статистика ця дуже умовна тому, що не всі великі бібліотеки обслуговують велику скількість читачів. Найбільше поширене читальництво там, де розкинена широко густа сітка малих безплатних позичалень як напр. в Англії.

— **Пляни Грети Гарбо.** Грета Гарбо не хоче залишитись довше в Америці і виїде до Англії, де гратиме для англійських фільм. Це вдалось режисерові Корда, віденцеві, що крутив в Англії „Життя Генрика VIII"; єдина довірена приятелька Гарбо це артистка Салька Стаєрман яка теж їде до Англії. Корда обіцює Греті дві вимріяні нею креації — Доріяна Грея (Уайльда) і „Гамлета".

— **Висилка насікомих.** Трьох англійських учених приїхало недавно до маленького малярського сільця Ісака і виловлювали в лісі дрібні насікомі. Збирали їх у скриньки і назбирали яких 300.000. Виявилось, що ці насікомі потрібні їм до висилки до Канади, де є інші шкідливі насікомі, що винищують ліси. Окрема порода малярських насікомих дуже добра до боротьби з тамтими канадійськими.

— **Карлики хотять мати своє місто.** В Америці живе 10.000 карликів; вони зорганізувались і вислали до уряду прохання відступити їм одно окреме місто, де вони могли би свобідно жити. Відомо, що міста, призначені для людей нормального росту, не дуже пригожі для карликів. Вони мають на приміті містечко Марбльстави (Мармурове місто) у стейті Джова, яке хотілиб вищінувати, згідно зі своїм пляном.

— **„8.30" у Львові.** В пятницю 27. липня почине вистави варшавський опереткoвий театр „8.30". Дає оперетку „Яхт кохання". Початок в год. 8.30.

— **Справлення помилок.** В ч. 190 „Діла" з 21. липня ц. р. у рубриці „Посмертні згадки" подано помилково, що на похороні бл. п. Івана Топольницького в Тернополі 17. липня ц. р. диригував хором „Терн. Бояна" і „Молодої Громади" п. Мешцінський, бо тим хором диригував п. Майковський. — У звідомленні з політ. процесу у Станиславові дня 19. липня ц. р. пропущено прізвища адвокатів **д-ра Левицького, д-ра Волянського і м-ра Остановича**, які виголосили свої кінцеві промови.

—o—

Із судової салі.

ЗАСУД СВЯЩЕНИКА ЗА ВЛАШТУВАННЯ СВЯТА „У. М. Х."

В окружному суді у Тернополі (окр. суддя Мешковський) відбулася в пятницю ц. р. карно-адміністраційна розправа проти **о. Івана Шулима** з Винник коло Львова, колишнього завідателя парохії Городище і Носівці, пов. Тернопіль, обвинуваченого за те, що дня 14. травня 1933 р. улаштував з нагоди свята „Українська Молодь Христові" процесійний похід з дочерної церкви в Носівцях по відправі там утрені на Службу Божу до матірньої церкви в Городищу без дозволу староства, чим допустився проступку зі статті 7. закону про збори. За те староство в Тернополі покарало о. Івана Шулима по думці статті 25 закону про збори гривною в квоті 100 (сто) золотих або пятиденним арештом. Засуджений о. Шулим відкликався до окр. суду, внаслідок чого відбулося кілька розправ, на котрих обвинуваченого боронив пос. Степан Баран. На внесок оборонця переслухано ряд свідків з Носовець і Городища, котрі під присягою в суді ствердили, що свято „УМХ" в дні 14. травня 1933 р. влаштовано з доручення церковної влади, що мало воно виключно церковний характер, а в процесії з церкви в Носівцях до церкви в Городищу і з поворотом процесії співано тільки й виключно церковні пісні і несено церковні хоругви. Це первісно ствердила і поліція, доносячи тільки, що на цю процесію не було дозволу староства.

Щойно пізніше постерунок поліції в Янківцях на додаткове домагання судді Мешковського доніс до суду письмом з 19. травня 1931 р., що около 30 дітей з Носовець і Городища брало участь у процесійному поході і несло в руках жовто-блакитні хоругoвки. Про це не було згадки в первісному донесенні цього постерунку до староства, переслухані на розправі в суді свідки цієї обставини не потвердили, а постерунок у своїй реляції до суду з 19. травня ц. р. не наводить ніяких свідків.

Суддя Мешковський не взяв під увагу внеску оборонця д-ра Барана, щоб запитати греко-кат. Митрополичий Ординаріят у Львові на ствердження обставини, що таке свято „УМХ" у травні 1933 р. цей Ординаріят велів парохам улаштовувати. Оборонець д-р Баран доказував дальше на основі постанов польської конституції (статті 113 і 114), конкордату (стаття 1), ст. 109 польської конституції про охорону національних окремішностей, до яких належать: власні національні барви (статті 27. уст. 1) в) закону про збори і врешті канону 1290 кодексу канонічного права, що в даному випадку на влаштування чисто церковної процесії не треба було дозволу староства, а також не є каригідне уживання українських прапорців. Нема тут — казав оборонець — зовсім знамен якогобудь каригідного вчинку, а зокрема зі ст. 7 закону про збори, і тому обвинуваченого о. Шулима треба в цілости уневиннити.

Суддя Мешковський станув на іншому становищі, як оборона і згідно з актом обвинувачення визнав о. Івана Шулима винним проступку зі ст. 7. закону про збори за влаштування в дні 14. травня 1933 р. в Городищу процесійного походу „УМХ" без дозволу староства, тільки **знизив йому кару гривни зі 100 на 20 золотих.**

Оборонець пос. д-р Баран зголосив касацію, виходячи з правного погляду, що тут бракує взагалі естава каригідного вчинку та що суд відкиненням важних внесків оборони, рішаючих для справи, нарушив теж постанови карної процедури.

З ДОРОГИ ЖИТТЯ.

ПОВІНЬ.

Сумне і тривожне цьогорічне літо.

Живемо під знаком поїздів у північно-східне невідоме, під знаком блискавок і громів, зливних дощів і — повені!

Повінь має у собі щось зі звуку похоронного дзвону на селі.

Я глядів на неї нераз дитячими очима. Як кошмарний сон ввижаються мені ті картини, яких життя не затерло у моїй памяті.

Двір у Цуцилові, де прожив я мої хлопячі літа... А недалеко між городами й полями та між лугами й пасовиськами як срібний змій котила свої бистрі хвилі — надвірнянська Бистриця...

Рік-у-рік весною збирала її лють і гнів. Тоді ставала вода каламутна, дика, безсердечна, немилосерна.

Бувало, хлопятем вели мене за руку подивитися на химерну, розгукану доньку гордого Бескиду.

Я захлипувався красою й жахом розхрістаної стихії, насолоджувався дикою музикою збунтованих хвиль і — тремтів...

Бо я бачив, як вода несла хлопську хату, а на крівлі сидів мужик і тримав у руках ікону св. Миколи, я бачив, як плили полукіпки, а на одному сиділи в згоді лис і заяць, я бачив, як плила Бистрицею нежива худоба, а буруни обертали її як млинове коло, я бачив, як відірвався величезний шмат підмитого берега, а хвилі вхопили молоду жидівку з дитиною на руках...

Те все бачив я хлопцем. А потому бачив я повінь Буга, переживав жах цієї найстрашнішої стихії за драмах Гавптманса, Енгля, Жеромського, наслухався жахливих вістей про повінь на нашому Підгірpі перед кількома роками, а тепер знов читаю, як вода бере людей та їх добуток.

І не вменчує моїх сумних почувань те, що все це діється в Західній Галичині, де перед добром мазурів понесла вода може останню козу з бідної лемківської загороди, понесла може неодну дитину всеодно чи греко-католицьку чи православну. Байдуже: це була *наша* лемківська дитина...

Розумію й біль твердого мазура, що — як писали часописи — сидів з дітьми на хаті серед моря води. А коли добилися до нього понтони і військо казало йому злізати, кричав: „Ні, як вода все забрала, най бере й нас!"

Колиж йому сказали, щоби бодай віддав діти, кричав мов божевільний:

— А хтож їх годуватиме?

Відповіли: „староста"!

І тоді мазур з резиґнацією віддав діти, а сам лишився на крівлі.

Є ріжниця між мазуром і нашим мужиком. Мазур з болю кричить, а наш сват камніє в маєстаті болю.

Не подають часописи, де склалася ця подія з мазуром, але... Пане старосто дотичного повіту! не забудьте, що селянин віддав вам діти — своє найбільше останнє добро, з яким вибирався у кращий світ...

Щоб колись на страшному суді той селянин не станув і не закричав:

„І той раз мене обдурили..."

Тиберій Горобець.

З кіна.

КІНО ПАЛЯС: „ПРОБОЄВА БРИҐАДА ЗАХАРОВА".

Характеристична для радянського виробництва фільма, що співає гимн новому будівництву. Вона звеличує машину, що має збільшити та влекшити продукцію. Над Дніпро приїзджає спец-американець, що має навчити робітників поводитись із ріжними новими машинами. Як він щиро регочеться, коли вичитав на одному прапорі над незакінченим будинком: „Дігнати і перегнати Америку!" Є з чого сміятись, коли поглянеш, як неграмотні робітники пробують машини, з якими не знають, як поводитись, як один кінь у візку тягне вантаж, який повинно везти сильне авто. А проте... така тенденція цілої фільми — ентузіязм і енерґія радянських робітників перемагає.

Фабули фільма не має ніякої, зате є в ній прецікаво схоплені дрібні обсервації, прегарна гра артистів, які одним жестом, одним висловом обличчя заступають цілу сцену.

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

Кара для нудистів.

Кантонський уряд бореться з нудистами, які дуже поширились на його території. Остаточно придумав він таку кару: нудистів саджають до клітки і обвозять по місті. Нудистам цього тільки треба.

Голодомор куховаром.

Мешканець Ліворно, Андреа Кальтаджіроні, ще зовсім молодий мужчина, видав цими днями куховарську книжку, яку вихвалюють знавці. Характеристична подробиця, що саме автор цієї книжки заробляв кілька літ тому як голодомор і міг не їсти 20 днів. Найшлись меценати, які заопікувались бідаком і відгодували його. Від того часу він так засмакував в їжі, що став смакуном і спеціялістом куховарства.

—o—

Дописи.

БУЧАЧЧИНА.

За поширення доброї книжки. В останніх часах Гол. Т-во „Просвіта" у Львові повело широку акцію для поширення книжки серед широких кругів громадянства, в першій мірі серед селян. За посередництвом філій „Просвіти" у краю дає Гол. Т-во читальням „Просвіти" цілі бібліотеки на сплату ратами, на довший час, даючи змогу таким чином читальням надбути або доповнити бібліотеку і частинно бодай заповнити прогалину освітньої діяльности багатьох читалень. В бучацькому повіті закупили дотепер бібліотеки отсі читальні: Зелена — на квоту 145·65 зол. Звенигород — 106·55 зол., Помірці — 126·40 зол., Новосілка Язловецька — 131·30 зол., Пишківці-дойзд зал. — 115·10 зол., Бобулинці 109·35 зол. Цвітова 251·25 зол. Скоморохи — 171·70 зол., Передмістя-Язловецьке — 216·85 зол., Зубрець — 12·10 зол., Коропець — 54·55 зол. Трибухівці — 134·90 зол., Жизномир — 10 зол. Білявинці — 151 зол., Костільники — 100·60 зол., Язловець — 163·45 зол., Пишківці — 134·25 зол., Осівці — 108·35 зол., Переволока — 113 зол., Стінка — 94·95 зол., Новоставці — 81·25 зол., Курдибанівка — 71·45 зол., Заринянці — 76·95 зол. Дотепер закупили читальні книжок на за-

гальну квоту 2.671·35 зол. Праця філії в напрямі дальшого поширення книжки йде дальше, так, що й інші читальні вже небавком закуплять книжки до своїх бібліотек. Поширення доброї книжки в цей спосіб, як це придумало Гол. Т-во „Просвіта", це користь і для Гол. Т-ва, і для читалень і для освітнього життя взагалі.

РАВЩИНА.

Велике свято в Потеличі. На Рожд. св. Івана Хрестителя ц. р. переживав Потелич величаве свято: посвячення пятьох копульних хрестів до нововибудованої церкви. Посвячення доконав Преосв. Кир Йосафат Коциловський при співучасти кондеканального духовенства та при здвизі місцевих парохіян і вірних з цілої околиці. При вїзді до парохії привитала Достойного Гостя численна одноострійна бандерія, яка й супроводжала Його 5 км. аж на Вел. Передмістя. Тут при брамі витали Преосв. делегації від деканату, від громади, від місцевих установ, від церк. братств, від шк. дітей, та від дітвори з захоронки, а на порозі церкви о. парох, зазначуючи, що вже 30 літ минає від остатніх архиерейських відвідин парохії. Опісля відправив Преосвящений торжественну архиерейську Службу Божу, на якій приступило до св. Причастія понад 300 вірних. По Сл. Б. мав владика науку до народу про вічність Христової Католицької Церкви і її найвищого начальства в особі римського папи та про вічно тревалюче Христове священство в протиставленні до всяких сект, що скорше чи пізніше зникають безслідно. По проповіди уділив владика благословення з повним відпустом. Потім відбувся величавий похід на 2 км., попереджуваний бандерією, до міста на площу перед нову церкву. Перед владикою йшли діти з білими лелійками. При брамі на площі в ринку перед новою церквою привітав владику комітет будови. Перед провізоричним престолом відправив Преосвящений коротке водосвяття та довершив обряду посвячення хрестів. На кінці виголосив коротку науку про значіння хреста в життю людини й народу та заохотив потеличан, побажавши їм якнайскоршого викінчення Божого Дому. Імeнем парохії подякував владиці за труд о. парох. Піснею: „Прапором нашим Хрест Христовий" закінчив хор цей гарний церк. обряд. Архиерейські відвідини полишили в парохії миле спомини і благодатний вплив та зробили корисне враження на латинників і жидів, які теж витали нашого владику.

ЛУЧЧИНА.

Ліквідація луцької „Просвіти". Ліквідаційна комісія б. Т-ва „Луцька Повітова Просвіта" вже веде ліквідацію філій по селах. Ліквідація дуже утруднена горячим часом жнив, тимбільше, що воєвідський уряд визначив такий короткий речинець, що для ліквідації 140 сільських філій залишилося всього 5 тижнів.

„Волинські Дзвони". Посол Скрипник і його приятелі, щоб регабілітуватися в справі інциденту в рівенському соборі та при цій нагоді здобути собі політичний капітал, випустили одноднівку на 6 сторінках під назвою „Волинські Дзвони". Про той одноднівки каже хочаб натяк „з копита" львівському москвофільському „Русскому Голосові" на... „Березу Картузьку".

Прояви „УСО". Усівці в різних селах Волині „показали" свою активність і порозкидали летючки в імені КПЗУ. Намагались також ушкодити мости і т. д.

——o——

З листів до Редакції.

Ще відгуки бунту на Сокільському Здвизі у Львові.

До Хвальної Редакції „Діла" у Львові.

Старшина Т-ва „Сокіл" **у Ланах коло Щирця** у звязку з заміткою, уміщеною в „Ділі" з дня 12. липня п. р. у статті **„Відгуки Сок. Здвигу"** на стор. 2. в рубриці під наг. „Виновники скандалу", де в останнім уступі сказано: „Осередком бунту була стрийська кольона, — далі кольони з Дрогобича, Ременова і **Ланів к. Щирця**, — заявляє, що поданий там зміст не є згідний з правдою. Тому Старшина Т-ва „Сокіл" у Ланах просить відкликати цю замітку щодо цього гнізда.

Старшина Т-ва „Сокіл" у Ланах к. Щирця звернулась по вияснення до Т-ва „Сокіл-Батько" у Львові, хто подав той неправдивий факт, бо це є образою для нашого гнізда, **котре до кінця в цілости виконувало свої обовязки і прикази, які дістало від** Т-ва „Сокіл-Батько" у Львові в днях 30. VI. і 1. VII. ц. р. Подаємо ще, що наше гніздо не творило цілої кольони, лиш одну третю частину; дальшу частину кольони творили інші гнізда і за проступок інших гнізд наше гніздо не може бути відповідальне.

За Старшину Т-ва „Сокіл" у Ланах к. Щирця:
Іван Варницький, голова. **П. Рибак**, справник.
Лани, 15. липня, 1934 р.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Містимо цей лист Старшини Т-ва „Сокіл" у Ланах к. Щирця, одначе з пропуском цілого закінчення, в якому можна вичитати не то обурення не то погрозу на адресу Редакції „Діла" за те, що ми зреферували обєктивно хід відомої конференції в „Соколі-Батьку", де була м. ін. згадка і про членів „Сокола" з Ланів. Містимо це вияснення очевидно не з уваги на тон пропущених уступів, але для вияснення самої справи.

Не мають нічого спільного зі „Згодою".

Станиславів, 19. VII. 1934.

Хвальна Редакціє!

Прошу помістити у Вашому часописі отсю заяву:

Довідуюся, що на зібранні якогось товариства в Станиславові „Згода польсько-руська" вибрали між іншим і мене до комітету, не зважаючи на мою неприсутність і без ніякого уповажнення. Отож заявляю, що політикою не займаюсь і до ніяких „Згод" належати не хочу, а цей каригідний поступок непокликаних людців пятную.

З високим поважанням **Інж. Вол. Дутка.**

Станиславів, Казимирівська ч. 17.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича. Косів:

22. VII. Залізна острога.
23. VII. Чумаки.
24. VII. Мазепа.

Великий Міський Театр.

Нечинний з причини ферій.

Театр Ріжнородностей.

Нечинний з причини ферій.

Кіна.

АПОЛЬО: „Життя є гарне".

АТЛЯНТИК: „Буритель".

ВАНДА: „Жінка з Монтекарльо".

КАСІНО: „Гніздо залюблених". Танцюристки в Буенос Айрес.

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих діжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.

МАРУСЕНЬКА: „Романс Маньки Грешиної", ревія „Львів-Монте Карльо".

МІРАЖ: „Пат і Паташон серед пенсіонарок", „Цілунок засудженого".

МУЗА: „Плятинова бльондинка".

ПАН: „Велика княжна Олександра", „Шпіон у масці".

ПАЛЯС: „Пеніжка Райнгольцова."

ПАСАЖ: „Червоний дівход", ревія „Тітка Теофіля".

СВІТ: „Порт Сан-Дієго", „Заборонена мельодія".

СОНЦЕ: „Теодозія Севастополь" і ревія.

СТИЛЕВЕ: „У слідчій службі" та ревія.

ХИМЕРА: „Газард життя".

УТІХА: „Сховайте ваші смутки" та ревія.

Закордонне радіо.

Неділя, 22. липня 1934.

Відень (506,8) 11·05, 20·05 Симф. концерт, 19·25 Бетовенові твори, **Братислава** (298,8) 10·15 Військова музика, 12·15 Концерт, **Брно** (325,4) 17·25 „Геліш Гольд" оп. Бітнера, 21·25 Веселі пісні, **Прага** (470,2) 9·15 Флет, 11·00 Муз. поранок, **Париж** (1649) 20·30 „Трубадур" оп. Вердія, **Атльона** (531) 21·20 Спів (Велш), 22·20 Нар. мельодії, **Білгород** (429,8) 20·30 Спів, **Рига** (514,6) 19·30 Лотиські пісоньки, **Берлін** (356,7) 16·00 Музика, спів, 18·30 Кам. концерт, **Гамбург** (331,9) 21·00 Оп. музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Діточі пісоньки, **Лайпціг** (382,2) 17·00 Матері співають (цикль пісень), **Мінхен** (405,4) 13·15 Концерт, 18·30 „Дер Буа" нар. песа, **Бреслява** (315,8) 10·20 Нар. пісні, 18·15 Спів, 20·00 „Валенштайн" песа Шілєра (муз. Затлєра), **Будапешт** (549,5) 12·30 Вок. інстр. концерт, **Міляно** (368,6) 20·45 Концерт творів Ґріґа, **Рим** (420,8) 17·05 Інстр. вок. концерт, 20·45 Оп. веч.

Понеділок, 23. липня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10, 16·40 Концерт, **Брно** (325,4) 21·35 Чеські оп. арії, **Прага** (470,2) 11·05 Концерт, 22·15 Фінляндські пісні, **Париж** (1649) 16·30 Форт. ресітал (Вебстер), 20·45 Бетовенівський вечір, **Атльона** (531) 20·00, 20·25, 21·20 Спів. **Білгород** (439,8) 19·00 Юг. пісоньки, **Гамбург** (331,9) 11·00 Пісоньки, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·45 Шопенівський ресітал, **Мінхен** (405,4) 15·10, 18·30 Пісні, **Будапешт** (549,5) 13·30, 22·00 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 11·30 Легка музика, 22·00 Форт. ресітал, **Рим** (420,8) 13·00 Тріо.

Львівське радіо.

Неділя, 22. липня 1934.

8·30—9·25 Ранішня авдиція, 9·25 Музика з ґр. пл. 12·05 Метеорольоґ. комунікат, 12·10 Муз. поранок, 13·00 Одідичення таланту „Вундеркінди" (муз. фейл.), 13·10 Концерт легкої музики, пісоньки, 13·45 Відч. „Міцкевичівським шляхом", 14·00 Концерт польської музики, спів, 15·00 Життя великопольських хліборобів, 15·15 15·35 Пісоньки (Шлемінська, ґр. пл.), 15·25 Огляд ринків рільних продуктів, 15·45 Сільські дітвища в Синіччині, 16·00 Концерт трупи Серединського (Пловський, баритон), 16·45 Фрагмент тенісового мечу Польща-Бельгія, 17·00 Почт. скринька для дітей, 17·10 Концерт солістів, 18·00 „Чи ми властиво знаємося" (фейл.). 18·15 Славні артисти (Анна Марія Гуліельметі, Страчетарі — ґр. плити з поясненнями), 18·45 Балачка зі слухачами про театр уяви, 19·00 Всячина, 19·15 Концерт легкої музики, хор Юранда, 20·02 Вибрані думки, 20·12 Концерт симф. оркестри, спів (Маслєв, тенор), 21·02 На веселій львівській хвилі, 22·00 Ґр. пл., 22·15, 22·16 Спортові вістки, 22·30 Оперетові фантазії.

Понеділок, 23. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Популярна музика з ґр. пл., 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт сальонової музики, 14·00 Експ. вістки, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Легка музика, спів (Олена Маковська), 17·00 Діялог для дітей „Історія мавпочки Сікі", 17·15 Фортепяновий ресітал, 17·45 Арії та пісні в супр. фортепяну, 18·00 Балачка для жінок „Матері в бараках", 18·15 Настроєві пісоньки (ґр. пл.), 18·45 Балачка Брун. Вінавера, 18·15 Ґр. плита, 19·00 Всячина, 19·15 Мандрівка мікрофону по Польщі, 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 По дорозі з Казабльянки до Маракешу, 20·12 Легка музика, 20·50 Веч. денник, 21·02 Вістки з жін. світа, 21·12 Концерт оркестри (спів Каз Чарнецький, тенор), 22·00 Фейл. „Повісти на ріжні теми", 22·15 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долляр у Львові в приватних оборотах 5·25 1/2 зол. 5·28.

Німецькі марки 194·00—200·00, фр. франки 34·80—35·00, шв. франки 171·50—172·50, фунти стерлінги 26·60—26·80, австр. шилінги 98·00—100, чеські корони 21·60—22·00, рум. леви 37·50—39·00, ліри 45·50—46·50.

Золото: Доляри 8·91—8·93. Франки фр. 34·40—34·90 Дукати 82·10—82·80, Корони 36·40—37·00, Рублі 45·50—46·50.

Срібло: Корони 0·28, Фльорени 0·70, Рублі 1·20.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від — до	від — до
Пшениця двір.	16·75—17·00	18·25—18·50
Пшениця збірна	15·50—15·75	17·00—17·25
Мука пш. І. Б.	31·00—31·50	
Мука пш. І. Ц.	28·00—28·50	
Мука пш. І. Д.	27·50—28·25	
Мука пш. II. Ц.	24·00—24·50	
Мука пш. II. Д.	22·00—22·50	
Мука пш. II. Е.	21·50—22·00	
Мука пш. III. А.	14·00—14·50	

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 22. липня ц. р. кооперативам платив за:

1 к. десер. масло	1·90	зол.
1 л. молока	0·13	„
1 л. сметани	0·55	„
1 к. яєць	2·25—2·30	„

Тенденція на масло звишкує, на молоко, сметану та яйця слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 23. липня ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Курята	(пара курят важить не менше як 1·50 кг.) за 1 кг.	0·90	зол.
Кури	I кляса „	0·80	„
„	II „ „	0·60	„

Тенденція спокійна.

Подяка.

Дякую Всечесн. Отцям, Членам Товариств і Всім Знайомим, що взяли участь у похоронах бл. п. Василя Кебузінського. Найширшу подяку складаю Всечесн. Пралатові Медвецькому і Вп. П. Меценасові др-ові Ю. Олесницькому за прощальні слова над могилою бл. п. мого батька.

Станиславів, у липні 1934. **Дочка.**

ОПОВІСТКИ

Нова школа. Ігуменат Монастиря СС. Василіянок у Львові (вул. Потоцького 95) подає оцим до загального відома милу вістку, що рішенням Кураторії О Ш. Л. у Львові з дня 7. липня 1934 дістав дозвіл відкрити зі шкільним роком 1934/5 нову школу, дуже потрібну і дуже на часі, а саме: **Приватну охоронярську семінарію** з українською мовою навчання. Ця школа буде виховувати фахових учительок для ведення дошкілля і захоронок. Таких семінарій було досі всього кілька в цілій Польщі а на терені львівської Кураторії тільки одна (державна) у Львові, з якої наша молодь майже не користала. Наука в охоронярській семінарії триває 3 роки; на І. курс вільно приняти найбільше 40 учениць. Кандидатки мусять мати скінчених 14 літ і 7 клас вселюдної школи або відповідні гімназійні кляси. Вступні іспити відбудуться перед кінцем серпня, а від 1. вересня ц. р. зачнеться правильна наука. Місячна оплата за науку буде доступна, щоби тільки покрити необхідні видатки. Управу цієї школи обійме кваліфікована сила, п. проф. Надія Дзеровнч-Литвиненко. Зголошення до вступних іспитів приймає Дирекція школи (Львів, вул. Потоцького 95.) від тепер до 22. серпня 1934 р. **За Ігуменат СС. Василіянок у Львові Йосифа Худерска Ч. св. В. В. намісниця.** 34-53 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КОНЦ. СТОЛЯРНЯ Петра Хоркавого, приймає всякі роботи. Львів, Міцкевича ч. 26. 69 1—1

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0·35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . зол. 0·15
„ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480·—
„ „ 1/2 . . . . . . „ 250·—
„ „ 1/4 . . . . . . „ 130·—
„ „ 1/8 . . . . . . „ 70·—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.